

Sajtóközlemény
Luxembourg, 2015. július 2.

Európai Számvevőszék:

Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (ETS) – A piac integritását védő keretek és az ETS alkalmazása további javításra szorulnak

Az Európai Számvevőszék ma közzétett jelentése szerint a Bizottság és a tagállamok nem minden szempontból irányították megfelelően az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszert (EU ETS), amely az Európai Unió éghajlat-változási és energiaügyi csomagjának egyik fő eleme. Bár a Bizottság kezdeményezésére folyamatosan javító intézkedések kerültek bevezetésre az EU ETS mint piactalapú mechanizmus integritásának védelmére, a piaci integritás további tökéletesítéséhez néhány probléma még kezelésre vár. A II. szakaszban (2008–2012) súlyos hiányosságok jellemezték a rendszer alkalmazását is. Jelentésében a Számvevőszék a piac szabályozásával és felügyeletével kapcsolatos javító intézkedéseket javasol a befektetők bizalmának növeléséhez, valamint ahhoz, hogy az EU ETS valóban egy környezetvédelmi szakpolitikai eszközzé válhasson.

„Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer (EU ETS) az EU éghajlat-politikájának sarokköve. Tíz évvel ezelőtti bevezetése óta a rendszer fokozatosan javul. Továbbra is vannak azonban javítandó területek, többek között az EU ETS számlák nyitásával kapcsolatos kontroll eljárások, az ügyletek nyomon követése, a piaci felügyelet, valamint a létesítmények kibocsátási szintjének ellenőrzése terén. Ajánlásaink segíthetik a Bizottságot és a tagállamokat a piaci integritás és a rendszer alkalmazásának javításában és abban, hogy egy szilárdabb mechanizmus válhasson belőle a 2020-as és a további éghajlat-politikai célok eléréséhez” – közölte Kevin Cardiff, a jelentésért felelős számvevőszéki tag. „Figyelembe véve a többmilliárd eurós szén-dioxid-piacon felmerülő jelentős pénzügyi érdekeket, a korábbi, biztonságot érintő eseményeket, valamint az üvegházhatásúgáz-kibocsátás tényleges csökkentésének ösztönzésére irányuló célt, a piac integritását védő kereteket javítani, és a rendszer alkalmazását is tökéletesíteni kellett.”

Az ETS jelenlegi reformja (a „piaci stabilizációs tartalék” bevezetése) és az ezzel kapcsolatos vita központjában a rendszer eredményessége, valamint a kibocsátási egység-többlet kezelésének kérdése áll, ez azonban nem tartozott a jelentés hatókörébe.

Ellenőrzésünk rámutatott, hogy több figyelmet kell fordítani a piac integritására és a rendszer alkalmazására is ahhoz, hogy az Unió magabiztosabban kezelje e kiemelt szakpolitikát, és jobb eszközökkel rendelkezzen a kibocsátáscsökkentés és a karbonszegény technológiák területén való eredmények eléréséhez. Az Európai Számvevőszék megállapította, hogy a Bizottság és a tagállamok – főként a II. szakaszban – az EU ETS egyes szempontjait nem teljesen megfelelően kezelték. Problémák merültek fel a kibocsátási egységek piacait védő keretekkel, valamint a rendszer tényleges alkalmazásával is.

Ami a kereteket illeti, noha a kibocsátási egységek piacát bevonták a pénzügyi eszközökről és a piaci szabályozásról szóló európai irányelvek hatálya alá, továbbra is maradtak problémák a piacon kötelezően részt vevő kereskedőket, a tőzsdén kívüli (OTC) kétoldalú azonnali kereskedelmet és a kisebb piaci résztvevőket illetően. Nem valósult meg a kibocsátási piac uniós szintű felügyelete, továbbá a tagállami pénzügyi szabályozók és a Bizottság közötti együttműködés sem volt elégséges, aminek következtében előfordulhat, hogy a potenciálisan súlyos hatásokkal járó piaci torzulásokat, illetve anomáliákat nem kezelik megfelelően. A számvevők megállapították, hogy szükség van a kibocsátási egységek pontosabb jogi meghatározására, továbbá a kibocsátási egységek hitelbiztosítékként történő létrehozására és védelmére: mindez elősegítené a piac eredményesebb működését. További előrelépés szükséges az EU ETS alapadatait feldolgozó, nagy kockázatú uniós kibocsátási egység-forgalmi jegyzék tekintetében is: különösen az

E sajtóközlemény célja, hogy összefoglalót nyújtson az Európai Számvevőszék által elfogadott különjelentésről.

A jelentés teljes szövege letölthető: www.eca.europa.eu.

ECA Press

Damijan Fišer – sajtófelelős

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

Youtube: EUAuditorsECA

eca.europa.eu

EU ETS számlák nyitásával kapcsolatos kontrolleljárások szigorítására és az ügyletek hatékonyabb figyelemmel kísérésére van szükség. Jelentésében a Számvevőszék elismeri ugyanakkor, hogy az elmúlt években érezhetően csökkent a bejelentett események száma.

A számvevők jelentős hiányosságokat tártak fel a rendszer tagállami és bizottsági szintű alkalmazásában. Különösen a II. szakaszban nem volt megfelelő a kibocsátásokkal kapcsolatos monitoringot és jelentéstételt biztosító rendszerek alkalmazása, illetve összehangolása, a tagállami alkalmazásra vonatkozó bizottsági iránymutatás, illetve monitoring szintén hiányos volt, valamint a tagállamok nemzeti kiosztási terveinek (NAP) értékelése nem kellően volt átlátható. Egyes tagállamok nem nyújtották be a rendszer működéséről az összes kötelező jelentést, a Bizottság elmulasztotta az éves végrehajtási jelentés közzétételét, továbbá a tagállamok csekély mértékű részvétele miatt a Bizottság és a tagállamok közötti konzultációs és koordinációs fórumok hatása is korlátozott volt.

A Bizottság korlátozott mértékben játszott szerepet a rendszer tagállami alkalmazásába beépített fő kontrollmechanizmusok összehangolásában. A számvevők nem tudták megítélni, mennyire voltak eredményesek a tagállamok különféle szankcionálási rendszerei, ugyanis erről tagállami, illetve uniós szinten nem álltak rendelkezésre konszolidált adatok, emellett figyelmeztetnek arra, hogy a nemzetközi projektkreditek beszolgáltatására vonatkozó szabályokkal kapcsolatban a tagállamok közötti eltérő gyakorlatok potenciálisan az üzemeltetők közötti esélyegyenlőséget is érinthetik.

A szerkesztők figyelmébe

Az Európai Számvevőszék különjelentései, amelyek az év során folyamatosan jelennek meg, adott uniós költségvetési területekre vagy irányítással kapcsolatos kérdésekre irányuló kiválasztott ellenőrzések eredményeiről számolnak be. A Számvevőszék **„Az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer integritása és alkalmazása”** című 6/2015. sz. különjelentésében azt értékelte, hogy a Bizottság és tagállamok megfelelően irányították-e az ETS rendszerét.

A 2005-ben bevezetett és jelenleg az alkalmazás III. szakaszában lévő uniós kibocsátáskereskedelmi rendszer egyrészt az Európai Unió éghajlatváltozás elleni küzdelemben alkalmazott kiemelt politikája, másrészt a világ legnagyobb fix összkvótás (*cap-and-trade*) kereskedési rendszere az üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása terén. A nagykibocsátású ipari ágazatok összkibocsátására vonatkozóan folyamatosan csökkenő felső határértéket, azaz plafont állapítottak meg. A plafon behatárolja azon több mint 11 000 energiaigényes uniós létesítmény kibocsátását, amelyek együttesen az ÜHG kibocsátások közel felét teszik ki. E létesítmények kibocsátási egységeket kapnak, illetve azokat árveréseken megvásárolják, és szükség szerint kereskedhetnek is velük.

A Bizottság ÜHG-kibocsátással kapcsolatos hosszú távú ütemterve 2050-re 80%-os csökkentést tűzött ki célul. A Tanács jóváhagyta az éghajlat- és energiapolitikai keret 2030-ig megvalósítandó céljait, és kötelező uniós célkitűzésként elfogadta, hogy 2030-ra az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése az Unió szintjén legalább 40%-os legyen az 1990-es szinthez képest. Az EU ETS rendszere továbbra is központi szerepet játszik majd e célok elérésében. Emellett a Tanács és a Parlament a közelmúltban ún. „piaci stabilizációs tartalék” bevezetésében állapodott meg, hogy kezelje a piacra nehezedő és a piaci árakat lenyomó kibocsátásiesség-többlet problémáját.

A számvevők megvizsgálták, hogy megfelelő kereteket hoztak-e létre a rendszer mint piacialapú mechanizmus integritásának védelméhez. Áttekintették továbbá az EU ETS II. szakaszának (2008–2012) tényleges alkalmazását is annak érdekében, hogy a levont tanulságokat fel lehessen használni a szakpolitika későbbi fejlesztése során. A számvevők azt is vizsgálták, hogy a Bizottság hogyan irányította az EU ETS tagállami alkalmazását, illetve hogy eleget tett-e saját kötelezettségeinek. A kibocsátások volumene és típusa alapján hét tagállamot (Németország, Franciaország, Olaszország, Lengyelország, Egyesült Királyság, Görögország és Spanyolország) választottunk ki bizonyítékgyűjtésre. A tagállamok szintjén az ellenőrök a kibocsátási egységek kiosztására és beszolgáltatására, továbbá a kibocsátásokkal kapcsolatos monitoringot, jelentéstételt és hitelesítést szolgáló rendszerekre, valamint a szankciókra helyezték a hangsúlyt.

Ajánlások

Az Európai Számvevőszék a következő ajánlásokat teszi:

- a Bizottság a piaci integritás további javítása érdekében orvosolja a kibocsátási piac szabályozásával és felügyeletével kapcsolatos, még fennálló problémákat;
- a stabilitás növelése, valamint a bizalom ösztönzése céljából tovább kell lépni a kibocsátási egységek jogi státuszának tisztázása terén;
- az EU ETS alapadatait feldolgozó rendszerek (az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék és a kapcsolódó eljárások) egyes elemei további javításra szorulnak;
- hatékonyabban kell alkalmazni a tagállamok szintjén a kontrollrendszert, biztosítva ezzel, hogy az EU ETS III. szakaszának (2013–2020) alkalmazásakor figyelembe veszik a megállapított hiányosságokat;
- A III. szakaszban az EU ETS alkalmazására vonatkozó iránymutatások és információk javításra szorulnak;
- átláthatóbbá kell tenni az EU ETS-sel kapcsolatos szankciók alkalmazását. Tagállami és uniós szinten biztosítani kell, hogy aktuális és pontos információk álljanak rendelkezésre a szankcionálási eljárások végrehajtásáról és eredményeiről, a Bizottságnak pedig jobban figyelemmel kell kísérnie mind a szabályok végrehajtását Uniós-szerte, mind a tagállami szankciók egységes alkalmazását.

Az ajánlásokat a Bizottság elfogadta és hasznosítani fogja. Az ajánlások teljes szövege a Bizottság válaszaival együtt elolvasható a különjelentésben.